

Dissertatio juridica inauguralis de publicanis, vectigalibus et commissis

<https://hdl.handle.net/1874/345161>

DISSERTATIO JURIDICA
INAUGURALIS,
DE
PUBLICANIS, VECTIGALIBUS
ET COMMISSIS.

QUAM
FAVENTE DEO TER. OPT. MAX.
Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

JACOBI VALLAN,

M. D. Praxeos & Institut. Medicinæ Professoris Ordinarii,
NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici consensu, Nobilissimeque
Facultatis JURIDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS.

Summisque in UTROQUE JURE Honoribus & Privilegiis
ritè ac legitimè consequendis,

Eruditorum examini subjicit

HERBERTUS à BEAUMONT, AMSTELOD.

Ad diem 9. Octobris, horâ locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM;

Ex Officina FRANCISCI HALMA, Academiæ
Typographi, clō lōc xci.

D E O
O P T. M A X.
P A T R I Æ
A M I C I S
E T
F A U T O R I B U S.

*Hoc Inaugurale Exercitium
Venerabundus*

D. D. D.

HERBERTUS à BEAUMONT,

AUCT. & RESP.

DISSERTATIO JURIDICA]

I N A U G U R A L I S,

D E

Publicanis , Vectigalibus
& Commissis.

T H E S I S I.

gressuri materiam propositam ; oppi-
dò illam in tres dividemus partes , qua-
rum prima aget de Publicanis , secunda
de Vectigalibus , & tandem tertia de
Commissis. Publicanus , qui est Vecti-
galium seu publicorum reddituum con-
ductor l. 1. §. 1. ff. h. t. à populo seu
publico dictus , quia id conductum ha-
bet , quod populi est , sive quod publi-
cum est d. l. 1. §. 1. l. 12. in fine & l. seq. ff. h. t. l. 16. ff. de V. S.
aliquandò vocantur conductores vectigalium arg. l. 12. §. 3. ff.
h. t. quandoque redemptores , item mancipes , l. 11. C. h. t.
qui enim à populo emebat conducebatvè , manu sublatâ signifi-
cabat , se auctorem emtionis vel conductionis esse vel sibi em-
tionem seu conductionem in licitatione placuisse. Festus verb.

4 DISSERTATIO JURIDICA

mancept. Quàmvis tamen aliqui malint, mancipem dici Principem publicanorum, sive qui prærogativam inter publicanos habebat *Alex. ab Alexandro l. 2. genial. dier. cap. 29.*

I I.

Fuit autem olim illorum ordo Romæ maximus & potentissimus. imò in magno honore & pretio erant constituti; siquidem Principes equestris ordinis hoc vitæ genus sequebantur, & ipse flos equitum Romanorum hoc ordine continebatur; postea verò ob illorum potentiam, audaciam & scelera infamiæ uota aspersi sunt *l. 12. ff. b. t.* quorum nequitia in eo versabatur, quod nomine vectigalium per se aut suos plus æquo per vim aut dolum extorquerent: unde tandem hominum vile & abjectum genus habitum. Quare Therstes interrogatus, quæ feræ essent sævissimæ: respondit, in montibus urfi, in urbibus publicani & sceneratores. In sacris etiam non rarò injustitiæ arguuntur. Hujus ergò audaciæ & avaritiæ comprimendæ causa, specialis actio adversus illos ex edicto prætoris data est.

I I I.

Antequam autem ad ipsum edictum, cujus verba referuntur in *l. 1. ff. b. t.* transeamus, sciendum, quo modo tales locationes iniri solitæ fuerunt, quique vectigalia conducere possunt & in quibus obligatio publicanorum consistit. Fiebant namque prius per edictum publicum, vel præconis vocem denunciabantur, postea verò publicè sub hasta per licitationem, ut per contententes pretium augetur, & superiori, id est, majorem mercedem offerenti, vectigal addici soleret *l. 4. C. b. t.* is tamen, qui licitatione vicerit, cautionem per fidejussores idoneos præstare debet *l. 9. in pr. ff. b. t.* ut ita publico foret satis prospectum, non tamen hæ locationes ad unum annum, sed ad plures fiebant: patet enim ex *l. 7. C. locat. conduc.* ad quinquennium fuisse extensam.

IV. Vc:

I V.

Vectigalia publica conducere possunt soli patresfamilias, & si filiusfamilias ea conduxerit, hoc ipso se gerit pro patrefamilias *l. 3. §. 5. ff. ad SCtum Macedon.* Tutores & Curatores minorum conducere non possunt, non tantum durante administratione, verum & eâ finitâ, quamdiu nec dum rationes ejus reddiderunt *l. un. C. ne tut. vel curat. vectig. conduc.* idque partim favore pupillorum, partim Reipubl. est introductum, nam videntur duobus in solidum bona sua obligare; & si fortè dissimulato munere conduxerint, pœnâ falsi coërcentur *l. 49. ff. locat. conduc. l. 1. §. 9. ff. ad L. Corn. de fals.* quod verò falsi coërcentur hi, speciale est in Tutore & Curatore, nam in alio crimen stellionatus locum haberet *l. 1. §. ult. C. de crim. stellinat.* nec reliquator admittitur, antequam priori conductioni satisfecerit, *l. 9. ff. h. r.* Item debitores fisci & Reipublicæ, vectigalia conducere prohibentur, ne ex alia & nova causa debita illorum onerentur, nisi fortè tales obtulerint fidejussores, qui debitis eorum satisfacere parati sint *d. l. 9. §. 3. cod.* Mulieres autem à conductione vectigalium exclusæ non sunt *l. 47. ff. de Jur. Fisc.*

V.

Obligatio publicanorum in iis consistit, quod debeant promissas vectigalium aliorumve reddituum pensiones debito tempore solvere, quod si non fecerint, conductores cogi possunt, ut tempore locationis completo solvant, & deinde si non possint, vel in morâ sint, ut usuras ex morâ præstent *l. 10. §. 1. ff. h. r.* quod si plures idem vectigal conduxerint, distinguendum esse puto, an scilicet expressum sit, quod singulis vel pro parte vel in solidum sit locatum, & quod expressum est, servabitur, *l. 13. C. locat. conduc. l. 47. ff. cod.* pacta enim dant legem contractui: an verò nulla partium solidive mentio facta sit; &

quidem, si publicanus, sive Princeps publicanorum, id est; manceps partem vectigalis alicui rursus cesserit, hic pro parte sua solum obligabitur, ipse manceps verò in solidum tenebitur; si verò societas inter publicanos fuerit inita, non quilibet in solidum, sed pro parte virili tenetur; si tamen unus vel alter non sit solvendo, hoc ceteros onerat, qui pro ipso obligati esse censentur, idque ob publicum interesse.

V I.

In præcedentibus dictum est, publicanos propter audaciam & avaritiam nomine vectigalium per se aut suos plus æquo per vim aut dolum extorquere, idè ad compescendam eorum audaciam Prætor edicto ita cavit *l. 1. in princ. ff. h. t. quod Publicanus, seu alius ejus nomine, quodque familia ejus rapuerit, si id restitutum non erit, in duplum, aut si post annum agatur, in simplex judicium dabo.* Ex quo patet, quod ille ex edicto memorato agere possit, qui læsus est, & convenitur tum ipse Publicanus, tum ejus familia, si damnum injuriâ dederit, aut illicitè quid publicè privatimque exegerit, atque res restituta non fuerit, ut intra annum in duplum post annum verò in simplex condemnetur *l. 9. §. 5. ff. h. t.* in duplo autem hujus rei persecutio inest *l. 5. §. 1. cod.* familiæ autem nomen hic ad servos non tantum refertur; verùm & ad liberos, qui sunt in numero familiarum Publicani, & ministrant Publicano in eo vectigali *d. l. 1. §. penult.* quod si servus Publicani rapuit, non tamen in eâ familiâ constitutus, quæ publico vectigali ministrat, hoc edictum cessabit *d. l. penult.* quod si verò velit cum Publicano etiam communibus actionibus, vi bonorum raptorum, furti, damni vel injuriæ agere, non ipsi actio deneganda est; nam absurdum foret, Publicanorum causam meliorem esse quàm cæterorum *d. l. 1. §. 3.* Hæres verò Publicani non nisi in quantum locupletior factus, conveniri potest. *l. 4. in princ. h. t.*

VII.

Publicanos vectigalia conducere jam dictum : unde secunda pars nostræ dissertationis est de vectigalibus, quod à vecturâ sive à vehendo dictum ; adeoque vectigal propriè & specialiter est, quod fisco vel Reipubl. pro transitu ac vectura mercium penditur. Dicitur & portorium *l. 60. §. pen. ff. loc. conduct.* & differt à Tributo ; Tributum enim à solis persolvitur subditis juxta cujusque facultates, præsertim prædiales, ad Principis dignitatem, vel communia impendia sustinenda. At vectigalia non à subditis modò, sed peregrinis etiam præstantur, solarum mobilium rerum invectionis & evectionis gratia, quatenus nimirum illæ in emtionis aut permutationis veniunt contractum. In eo autem conveniunt, quod utrumque cedat in usum & commodum Reipublicæ aut Principis. Instituire vectigal potest ille, qui habet summum imperium & majestatem *l. 10. ff. h. t.* adeoque sine hujus permisso nulli alii licet vectigalia imponere, aut quid addere vel demere *d. l. 10. l. 2. 3. C. vect. nova instit. non posse.* Et si quis propria auctoritate indixerit, de Jure Civili pcena erat exilium *l. fin. C. h. t.*

VIII.

Præstare vectigalia omnes debent, ita ut nemo ab iis sit immunis *l. 7. C. h. t.* justum enim ac æquum est neminem horum neque privatum, neque populum immunem esse, cum ex æquo ad omnes utilitas eorum redeat, imò ne miles quidem, uti Impp. rescribunt in *l. 7. C. h. t.* ita quidem, ut, si quis vel rescriptum Principis impetraverit, illud præsumatur subreptitium, & effectu ac vi caret *l. 6. 10. & 12. C. h. t.* nisi secunda fiat de hoc jussio ac monitio Principis, ad hoc ut impetrans à vectigalibus liberetur ; idque ideò statutum, ne damno afficiatur fiscus, aut is qui cum eo contraxit & vectigalia conduxit, frustraretur enim hic fructu suæ conductionis. Quia tamen interdum

3 DISSERTATIO JURIDICA

dum singulare jus contra juris communis rationem alicui conceditur, jure factum videri debet, quod huic oneri subtracti sint 1 ipse Fiscus *l. 9. §. fin. ff. h. t.* 2. Navicularii, id est naucleri, cum suas non alienas merces vehunt *l. 6. in fin. C. h. t.* 3. Legati exterarum gentium, sed illarum rerum nomine tantum, quas ex Romano solo ad suas civitates deferunt, immunitatem habent, non vice versa *l. 8. C. h. t.* 4. Professores, Doctores & Studiosi *arg. Auth. habita C. ne fil. pro paire.* scilicet ratione librorum & aliarum rerum quas secum ferunt studiorum causa.

I X.

Quoad res attinet, pro quibus vectigal solvitur, sciendum est quod secundum jus Romanorum præstabatur vectigal pro rebus, quæ negotiandi causa inferebantur & evehebantur *l. ult. §. 1. ff. h. t.* & pro mercibus venalibus *l. 6. in fin. C. h. t.* non verò sunt obnoxix vectigalibus res exercitui paratæ *l. 9. §. 1. ff. h. t.* quoniam vadunt auctoritate publicâ, & à Principe dependent. 2. Quæ ruris exercendi causa vehuntur; ut V. Gr. frumentum ad agrum conferendum. 3. Quæ ad Fiscum inferuntur *l. 5. C. h. t.* 4. Res proprii usus vel familiæ gratiâ. Quid verò usus nomine hic veniat, clarè ostendit Alfenus JConsult. in *l. 203. ff. de V. S.* & ibi Goedd. Quicumque igitur ita vel ratione personarum vel ipsarum rerum non sunt immunes, vectigal sub pœnâ commissi solvere debent, ita, ut Publicani non teneantur instruere transgredientes, sed res suas, quas vehunt apud Publicanos profiteri debent *l. ult. §. 6. ff. h. t.* si verò hoc neglexerint, res statim in commissum cadit, nec juvat, si postea parati sint vectigal solvere. *arg. §. 3. d. l. ult.*

X.

Priusquam autem ad commissum accedamus, dicendum aliquid est de vectigalium magnitudine, & quantum quidem eo
no-

nomine exigi possit. Solebant Romani ex mercibus venalibus, vectigalis nomine exigere partem octavam, unde dictum octavarium, & redemptores dicti hinc Octavarii *l. 1. §. 8. C. b. t.* Cujacius etiam centesimas aliquandò & quinquagesimas exactas fuisse refert *lib. 1. obs. cap. 28.* Verùm Paulus JCrus docet in omnibus vectigalibus ferè consuetudinem spectari solere *l. 4. §. ult. ff. b. t.* aded, ut omnia non sint definita.

X I.

Ob fraudatum itaque vectigal dicitur res in commissum cadere, hinc sequitur ultima pars nostræ disputationis. Et quàmvis commissi verbum latè pateat, variasque habeat significationes; hic tamen commissum sumitur, pro eo, quod ob vectigal non solutum, vel omissam apud publicanos professionem Fisco vendicatur, seu cujus dominium vectigali acquiritur *l. 14 ff. b. t.* nec excusatur, quod aliâ viâ usus sit insolitâ *l. 6. C. eod. l. 4. C. de Navicul.* item prohibitas res exportaverit vel importaverit *l. 1. 2. C. que res export. non debeant.* Si verò quis res munes & immunes advexerit, & illas in totum vel pro parte celaverit; item, si quis merces prohibitas & permissas invehat, & has professus fuerit, quæritur, an omnes cadant in Commissum? quod juxta jus Civile affirmandum videtur ex *l. 11. §. 2. ff. b. t. l. 3. C. de nav. fœn.* Ex æquitate tamen deciditur solum res immunes & illicitas committi, nam in eo quis debet puniri, in quo deliquit. Quod si plures navem quandam oneraverint, delictum unius non nocet reliquis negotiatoribus, licet socii fuerint *l. 8. §. 1. ff. b. t. l. 39. §. 1. ff. pro socio.* nam in delictis nulla est societas.

X I I.

Rerum ita commissarum dominium ipso jure Fisco, vel ejus loco Publicano acquiritur *l. 14. ff. b. t.* & competit persecutio adversus quemcunque possessorem *l. 14. eod.* nimirum rei vindicationis. Item adversus hæredem ejus, qui vectigal fraudavit,

B

si modo

si modò possideat *l. 8. pr. ff. h. t.* si verò non possidet, non etiam conveniri potest hujus poenæ nomine, nam poenales actiones nunquam dantur adversus hæredes, nisi quæstio sit mota ante mortem delinquentis *l. ult. §. penult. ff. h. t.* Non tamen semper cadit res in Commissum, neque ista vindictio locum habet: Cessat enim 1. si quis confessus fuerit, & Publicanus non exegerit, quo casu poterit satisfieri Fisco ex bonis Publicanorum vel fidejussorum *l. ult. §. 16. ff. h. t.* cùm sola confessio sufficiat, & imputandum sit Publicano, quod non exegerit. 2. Si Fiscus intra quinquennium non exegerit *l. 2. C. h. t.* 3. Si res perierit sine dolo possessoris *d. l. 2.* 4. Si ex probabili errore quis non profitetur res, quo casu poena est duplum vectigal *l. ult. §. 10. ff. h. t.* Ignoscitur & pupillo, eique poena commissi remittitur, si intra diem trigesimalium vectigal solverit *l. 7. §. 1. ff. eod.* Item minori, si in sola professione erraverit, re non celatâ *l. 16. §. 9. ff. eod.* Tandem & militi concessum, ut ob omissam professionem poenâ commissi non teneatur, sed nihilominus vectigal solvere cogitur *l. 3. C. h. t.*

A N N E X A.

S I M I L I

*Transactio super re certâ & judicatâ
fieri nequit.*

I I.

*Aliud pro alio invito Creditori solvi non
potest.*

I I I.

*Negotiorum gestor tenetur de levissima
culpa.*

Em-

I V.

*Emphyteusis ante Zenonem fuisse, &
ex jure gentium oriri, omninò statui-
mus.*

F I N I S.

